

Πώς θα μειωθούν τα ατυχήματα στο χώρο εργασίας

Περίληψη έκθεσης του Οργανισμού

Η πρόληψη των ατυχημάτων που σχετίζονται με την εργασία παραμένει ένα βασικό ζήτημα, το οποίο απεικονίζεται στο γεγονός ότι αποτελεί το κύριο θέμα της ευρωπαϊκής εβδομάδας για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία το 2001. Για να υποστηριχθεί αυτή η πρωτοβουλία, πραγματοποιήθηκε μελέτη των προγραμμάτων πρόληψης ατυχημάτων στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι 22 περιπτώσεις που αναλύονται στην έκθεση καλύπτουν επεμβάσεις τόσο σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο όσο και σε επίπεδο τομέα και επιχείρησης.

Ποσοτική αξιολόγηση των περιπτώσεων

Η έκθεση καταδεικνύει ότι τα προγράμματα πρόληψης ατυχημάτων μπορούν να έχουν ιδιαίτερα θετικό αντίκτυπο, παραδείγματος χάριν μέσω της μείωσης του βαθμού συχνότητας και σοβαρότητας των ατυχημάτων στην εργασία, συν, μεταξύ άλλων οφελών, τη βελτίωση της σχέσης κόστους-οφέλους. Αν και οι τύποι και τα επίπεδα των επεμβάσεων ποικίλλουν ουσιαστικά στις περιπτώσεις που μελετήθηκαν, ένα σημαντικό συμπέρασμα είναι ότι η άμεση επαφή με τις ομάδες-στόχους μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μείωση των ατυχημάτων και των επιπτώσεών τους. Η έκθεση υπογραμμίζει επίσης τη σημασία των συστημάτων παρακολούθησης, που αποτρέπουν τους κινδύνους στην πηγή, και τα πλεονεκτήματα του κοινωνικού διαλόγου, της συνεργασίας και της συμμετοχής των εργαζομένων.

Κατωτέρω εκτίθενται συνοπτικά τα ποσοτικά αποδεικτικά στοιχεία από τη μελέτη που υποστηρίζει αυτά τα συμπεράσματα.

Μείωση του ποσοστού όσον αφορά τη συχνότητα των ατυχημάτων

- **Η σημασία των εκστρατειών ευαισθητοποίησης:** Μια εθνική εκστρατεία ευαισθητοποίησης στην Αυστρία με στόχο την αποτροπή των πτώσεων στην εργασία, με χρήση της διαφήμισης και των δημόσιων σχέσεων, μείωσε τις πτώσεις κατά σχεδόν 10%. Οι επεμβάσεις από τις δημόσιες αρχές, όπως του αρμόδιου οργανισμού για την υγεία και την ασφάλεια στο Ηνωμένο Βασίλειο στο πλαίσιο της εκστρατείας «Recipe for safety» στον τομέα τροφίμων και ποτών που αποσκοπούσε να αυξήσει τη γενική ευαισθητοποίηση σχετικά με την ασφάλεια, οδήγησαν σε μείωση κατά 13% περίπου. Εξάλλου, μια εκστρατεία στην περιφέρεια Μοζέλα-Αλσατίας σχετικά με την ασφάλεια των ικρωμάτων (σκαλωσιών) μείωσε τα ποσοστά ατυχημάτων κατά σχεδόν 10%.
- **Οι επεμβάσεις σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της άμεσης επαφής με επιχειρήσεις, τείνουν να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές.** Το πρόγραμμα Aragón, παραδείγματος χάριν, δείχνει ότι η δράση των περιφερειακών επιθεωρήσεων μπορεί να βοηθήσει στη μείωση του ποσοστού

ατυχημάτων κατά περισσότερο από 25% στις «επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου». Άλλες περιφερειακές ισπανικές επιθεωρήσεις είχαν παρόμοιες εμπειρίες. Η εστίαση σε ένα συγκεκριμένο θέμα/αριθμό επιχειρήσεων μπορεί να αποτελέσει βασικό παράγοντα. Στην εκστρατεία «Recipe for safety» του αρμόδιου οργανισμού για την υγεία και την ασφάλεια στο Ηνωμένο Βασίλειο, επιτεύχθηκε μείωση 33% με την επικέντρωση του ενδιαφέροντος σε 19 επιχειρήσεις ή σε «μελανά σημεία» με ποσοστό ατυχημάτων που στον τομέα τροφίμων και ποτών υπερέβαινε τρεις φορές τον μέσο όρο.

- **Τα προγράμματα που εφαρμόζονται από φορείς του τομέα έχουν επίσης γενικά ιδιαίτερα θετικό αντίκτυπο.** Μια εντατική γερμανική εκστρατεία σχετικά με τις πτώσεις από υψηλά σημεία στον κατασκευαστικό τομέα, που είχε ως στόχο όλους τους ενδιαφερόμενους και υποστηρίχθηκε από νέους κανονισμούς πρόληψης ατυχημάτων, μείωσε το ποσοστό αυτών των πτώσεων κατά περίπου 30%. Μια άλλη γερμανική εκστρατεία, που οργανώθηκε από τον τομέα υπηρεσιών ασφαλείας, είχε ως αποτέλεσμα μείωση κατά 37% των ατυχημάτων στις επιχειρήσεις αυτού του τομέα. Στη Δανία, μια πρωτοβουλία στον αγροτικό τομέα μείωσε τα ποσοστά ατυχημάτων κατά 40% στην ομάδα-στόχο. Στην ομάδα αυτή «πραγματοποιήθηκαν» έλεγχοι ασφαλείας στα αγροκτήματα και κατάρτιση όσον αφορά τη συμπεριφορά.
- **Οι πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται από επιχειρήσεις μπορούν να έχουν εξίσου δραστικά αποτελέσματα.** Μειώσεις πάνω από 50% φαίνονται να είναι πιθανές εάν οι συγκεκριμένοι κίνδυνοι στο εργασιακό περιβάλλον αντιμετωπισθούν με συστηματικό τρόπο. Αλλά και γενικότερες μέθοδοι όπως η Tuttnava -που επικεντρώνει το ενδιαφέρον της στη διευθέτηση του χώρου εργασίας- φαίνονται να είναι σε θέση να μειώσουν τα ατυχήματα κατά περίπου 20 έως 40%. Επιπλέον, φαίνεται ότι η ασφάλεια μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά σε μεγάλα έργα υποδομών, όπως η κατασκευή γεφυρών και σιδηρόδρομων για τους σιδηροδρόμους μεγάλης ταχύτητας με τη λήψη ειδικών μέτρων ασφαλείας ή μέσω εκστρατειών.

ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Ενέργειες σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο

- Ασφάλεια κατά τη διάρκεια της κατασκευής της σιδηροδρομικής γραμμής για τρένα μεγάλης ταχύτητας μεταξύ Μπολόνιας και Φλωρεντίας
- Πρωτοβουλία για τα ικρώματα (σκαλωσιές) στην περιφέρεια Μοζέλα-Αλσατίας
- Η σταθερή ζεύξη Øresund: ασφαλής προμήθεια στον κατασκευαστικό τομέα (Δανία)
- «Ασφάλεια σε κάθε βήμα»: εκστρατεία σε εθνικό επίπεδο από ένα αυστριακό ασφαλιστικό ίδρυμα ατυχημάτων για την αποτροπή των πτώσεων
- Πώς θα μειωθούν τα ατυχήματα στις επιχειρήσεις υψηλού κινδύνου με τη χρησιμοποίηση στοχοθετημένης εκστρατείας επιθεώρησης: πρόγραμμα Aragón (Ισπανία)

Ενέργειες σε επίπεδο τομέα

- «Άνθρωπος στη θάλασσα μετά από πτώση από πλοίο - Ας μιλήσουμε για αυτό!» - τομέας ναυτιλίας (Γαλλία)
- Στρατηγική πρόληψης για τον κλάδο υπηρεσιών ασφαλείας της Γερμανίας: ένα πρότυπο για την επαγγελματική ασφάλεια
- Αγροτικά ατυχήματα: ένα δανικό πρότυπο πρόληψης
- Η μέθοδος «Recipe for safety»: ασφάλεια στην εργασία στον τομέα τροφίμων και ποτών (Ηνωμένο Βασίλειο)
- Ατυχήματα στον γερμανικό κατασκευαστικό κλάδο που αφορούν πτώσεις από υψηλά σημεία
- Πρόληψη τροχαίων ατυχημάτων στην ιταλική αστυνομική υπηρεσία αυτοκινητοδρόμων
- Η ελληνική συνεργασία ασφαλείας στις κατασκευές
- Ο άρατος συνδηγός: ένα πρόγραμμα με το οποίο ευαισθητοποιούνται οι οδηγοί φορτηγών αυτοκινήτων στις Κάτω Χώρες για τις συνέπειες του αλκοόλ
- Πρόληψη των κινδύνων από πυρκαγιές και εκρήξεις υλικών σε μορφή σκόνης στη Γερμανία
- Εκστρατεία πρόληψης στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και του ρουχισμού στην Πορτογαλία

Ενέργειες σε επίπεδο επιχείρησης

- Πρόληψη τραυματισμού των δακτύλων στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας και του ρουχισμού - η περίπτωση William Baird
- Εσωτερικές πιλωτές οδοί στο Βέλγιο: μείωση των ατυχημάτων με την εφαρμογή συστηματικής πολιτικής ασφαλείας
- Μακροπρόθεσμη δράση στον τομέα της επαγγελματικής ασφαλείας και υγείας: TITAN
- Διαχείριση ασφαλείας στη χαλυβουργία: ARBED

Ενέργειες με τη χρήση τυποποιημένων μέσων

- Συνθέσιες ασφαλούς και παραγωγικές εργασίες: Tuttnava
- Η μέθοδος WASP: ανάλυση ομάδας εργασίας για την προώθηση της ασφαλείας
- Συμβάσεις πρόληψης για MME που έχουν ως βάση συμφωνίες σε επίπεδο τομέα στη Γαλλία

© Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Μείωση του βαθμού σοβαρότητας των ατυχημάτων

Συχνά ο βαθμός σοβαρότητας των ατυχημάτων, που μετρείται από τη διάρκεια της απουσίας από την εργασία, είναι ανάλογος με τη μείωση της συχνότητας των ατυχημάτων. Ωστόσο, φαίνεται ότι υπάρχουν εξαιρέσεις:

- στο πρόγραμμα του Βελγίου για τις εσωτερικές πλωτές οδούς παρατηρήθηκε μικρή μείωση του βαθμού σοβαρότητας παρά τη μεγάλη μείωση της συχνότητας;
- στη γαλλική περίπτωση σχετικά με τις συμβάσεις πρόληψης φαίνεται να υπάρχει σημαντική μείωση του βαθμού σοβαρότητας, που καταδεικνύεται από μείωση κατά 40 % περίπου του κόστους ανά ατύχημα, ωστόσο η μείωση της συχνότητας προφανώς δεν ήταν σοβαρή.

Σοβαρή μείωση των θανατηφόρων ατυχημάτων

Σε μερικές περιπτώσεις έχουν περιληφθεί πληροφορίες για τον αριθμό θανατηφόρων ατυχημάτων. Ο δείκτης αυτός φαίνεται να ακολουθεί την τάση των ποσοστών συχνότητας των ατυχημάτων, μολονότι η μείωση των θανατηφόρων ατυχημάτων εμφανίζεται να είναι σαφέστερη. Ο δείκτης αυτός χρησιμοποιείται επίσης σε πολύπλοκες εργασίες υποδομών, όπως η γέφυρα Øresund μεταξύ της Δανίας και της Σουηδίας και η σιδηροδρομική γραμμή τρένων μεγάλης ταχύτητας μεταξύ Φλωρεντίας και Μπολόνης στην Ιταλία. Αμφότερα τα έργα φαίνεται να έχουν αρκετά χαμηλότερα ποσοστά θανατηφόρων ατυχημάτων από παρόμοια προγενέστερα έργα υποδομών.

Θετικές σχέσεις κόστους-οφέλους

Σε μερικά από τα προγράμματα που μελετήθηκαν ήταν δυνατό να υπολογιστεί η σχέση κόστους-οφέλους. Η σχέση στην αυστριακή περίπτωση σχετικά με την πρόληψη των πτώσεων στο χώρο εργασίας ήταν 1:6. Αυτό σημαίνει ότι κάθε ευρώ που επενδύεται επιστρέφεται έξι φορές. Στην περίπτωση της μεθόδου «Recipe for safety» -ασφάλεια στον τομέα τροφίμων και ποτών- αυτή η σχέση ήταν 1:4-1:5,5. Στην περίπτωση του κλάδου υπηρεσιών ασφάλειας στη Γερμανία επιστημονικά φαίνεται ότι το κόστος των μέτρων ασφάλειας που εφαρμόστηκαν επανακτήθηκε από τα οφέλη μέσα σε τρία έτη.

Ποιοτική αξιολόγηση των περιπτώσεων

Οι περιπτώσεις που περιγράφονται ανωτέρω περιέχουν ορισμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που φαίνεται ότι έχουν συμβάλει στην επιτυχία της ενέργειας και μπορούν να θεωρηθούν ως ουσιαστικά στοιχεία στις ορθές πρακτικές που στοχεύουν στη μείωση του ποσοστού των ατυχημάτων.

Η σημασία του συστήματος παρακολούθησης

Όλες οι περιπτώσεις υπογράμμισαν την ανάγκη αποτελεσματικής αξιολόγησης των κινδύνων, τόσο σε επίπεδο τομέα όσο και χώρου εργασίας. Ένα ικανοποιητικό, βασισμένο στις στατιστικές σύστημα παρακολούθησης για τον εντοπισμό του βαθμού συχνότητας και σοβαρότητας των ατυχημάτων μετά την εφαρμογή ενός προγράμματος φαίνεται επίσης να αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο. Τα δεδομένα ενός παρόμοιου τύπου συστήματος επιτρέπουν να πραγματοποιηθούν περισσότερες αναλύσεις σε βάθος και να προσδιοριστούν ενδεχόμενα αδύνατα σημεία που πρέπει να αντιμετωπιστούν στο μέλλον.

Πρόληψη των κινδύνων στην πηγή

Σε μερικές από τις πρωτοβουλίες που μελετήθηκαν, όπως η «ενέργεια σχετικά με τα ικρίσματα (σκαλωσιές) στον κατασκευαστικό τομέα στην

περιφέρεια Μοζέλα-Αλσατίας» και «η πρόληψη τραυματισμού των δακτύλων από τις βελόνες - William Baird», τα τεχνικά μέτρα μπορούν να θέσουν υπό έλεγχο και μερικές φορές ακόμη και να μειώσουν τους κινδύνους στην πηγή. Οι σκαλωσιές που μπορούν να στηθούν και να χρησιμοποιηθούν με ασφαλή τρόπο και οι προστατευτικές διατάξεις για τα δάκτυλα που μπορούν να εγκατασταθούν σε νέες ή παλιές ραπτομηχανές αποτελούν παραδείγματα για το πώς μπορεί να επιτευχθεί αυτό. Ωστόσο, οι συσκευές αυτού του τύπου πρέπει να προωθηθούν και σε άλλες επιχειρήσεις. Επιπλέον, εργαλεία όπως οι συσκευές αυτές αποτελούν απλά το πρώτο βήμα προς μεγαλύτερη ασφάλεια στην εργασία, καθώς η νέα τεχνολογία απαιτεί συχνά κατάρτιση, συμβουλές, νέες μεθόδους εργασίας και χρηματοδοτικούς πόρους.

Κοινωνικός διάλογος, συνεργασία και συμμετοχή των εργαζομένων

Ο κοινωνικός διάλογος μεταξύ εργοδοτών, εργαζομένων ή αντιπροσώπων τους σε επίπεδο επιχείρησης, και των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των ενώσεων των εργοδοτών σε περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο, αποτελεί μια σημαντική προϋπόθεση επιτυχίας.

Στην Ιρλανδία, για την αντιμετώπιση ενός θλιβερού ιστορικού εργατικών ατυχημάτων, υπεγράφη συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της κυβέρνησης, των εργοδοτών, των εργαζομένων και του ιδρύματος που είναι αρμόδιο για την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων. Στόχος αυτής της ενέργειας συνεργασίας ήταν η προώθηση νοοτροπίας που προάγει την ασφάλεια στον κατασκευαστικό τομέα. Κάθε εταίρος έχει να διαδραματίσει συγκεκριμένο ρόλο στο πλαίσιο της συνεργασίας. Ομοίως, στη μέθοδο «Recipe for safety» στον τομέα τροφίμων και ποτών, οι οργανώσεις εργοδοτών και εργαζομένων στον τομέα αυτό συμφώνησαν σχετικά με ένα «έγγραφο κοινής στρατηγικής». Αυτή η συμφωνία εμπειρεύει την υποχρέωση κάθε εταίρου, και καθορίζει επίσης τις ενέργειες στις οποίες θα προβεί καθένα από τα συμβαλλόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένου του ιδρύματος που είναι αρμόδιο για την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων, που καλύπτουν όλα τα στάδια της εκστρατείας. Η «πρόληψη του τραυματισμού των δακτύλων από τις βελόνες - William Baird» αποτελεί ένα άλλο παράδειγμα συνεργασίας κατά την οποία η δράση άρχισε με μια πρωτοβουλία σε επίπεδο επιχείρησης. Στόχος ήταν η δημιουργία διάταξης ασφάλειας προς χρήση από την ίδια την επιχείρηση. Μόλις αποδείχθηκε ότι η διάταξη ήταν αποτελεσματική, και με τη συμφωνη γνώμη της επιχείρησης, προωθήθηκε στον τομέα από την επαγγελματική ένωση με τη βοήθεια του ιδρύματος που είναι αρμόδιο για την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων. Η διάταξη ασφάλειας έγινε ευρέως αποδεκτή και το γενικό πλαίσιο της έχει ενσωματωθεί σε πρότυπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τυποποίησης (CEN).

Η ανάγκη προσαρμογής των μέτρων στο περιβάλλον ενός τομέα ή μιας επιχείρησης

Τα μέτρα πρόληψης ατυχημάτων πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των πόρων. Πιο συγκεκριμένα, οποιεσδήποτε πρωτοβουλίες πρέπει να μπορούν να εφαρμοστούν από πρακτική άποψη και να μην είναι ιδιαίτερα πολύπλοκες ή ακριβές. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτό σημαίνει ότι μπορεί να απαιτηθεί εξωτερική οικονομική ενίσχυση ή επιχορήγηση, μολονότι η βοήθεια αυτή θα μπορούσε επίσης να παρασχεθεί υπό μορφή τεχνικών συμβουλών ή κατάρτισης.

Γενική εφαρμογή των διδαγμάτων από τη μελέτη

Όλα τα προγράμματα πρόληψης ατυχημάτων που περιγράφονται στην έκθεση μπορούν, σε γενικές γραμμές, να χρησιμοποιηθούν σε ένα άλλο πλαίσιο, ανεξάρτητα εάν εφαρμόστηκαν αρχικά σε ζητήματα σε εθνικό, περιφερειακό, τομεακό επίπεδο ή σε επίπεδο επιχειρήσεων. Ορισμένα προγράμματα όπως η μέθοδος Tuitava έχουν σαφώς σχεδιαστεί για να χρησιμοποιηθούν σε διάφορες επιχειρήσεις/χώρους εργασίας, τομείς, και ακόμη και χώρες.

Πώς μπορείτε να αποκτήσετε την έκθεση

Η πλήρης έκθεση διατίθεται στην αγγλική γλώσσα από την ιστοσελίδα του Οργανισμού στη διεύθυνση <http://agency.osha.eu.int/publications/reports/workaccidents/> απ' όπου μπορεί να τηλεδιαβιβασθεί δωρεάν. Μπορείτε να αποκτήσετε την έκθεση «How to reduce workplace accidents» (Πώς θα μειωθούν τα ατυχήματα στο χώρο εργασίας), Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, 2001, ISBN 92-95007-42-5, σε έντυπη μορφή, εάν την παραγγείλετε από την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο Λουξεμβούργο (<http://eur-op.eu.int/>) ή στα γραφεία πωλήσεων. Η τιμή της στο Λουξεμβούργο είναι 13 ευρώ (χωρίς ΦΠΑ).

Το παρόν ενημερωτικό δελτίο διατίθεται σε όλες τις γλώσσες της ΕΕ στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets/> «Η πρόληψη των ατυχημάτων που σχετίζονται με την εργασία» είναι το θέμα της ευρωπαϊκής εβδομάδας για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία 2001 και περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://osha.eu.int/ew2001/>